

Aktuální právní informace

10/2016

Ústavní soud se zásadně vyjádřil k souběhu funkcí

Ústavní soud 22. září 2016 publikoval zásadní náhled na tzv. souběh funkcí člena statutárního orgánu obchodní korporace a vedoucí manažerské pozice, typicky generálního ředitele (nález sp. zn. I. ÚS 190/15, ve věci společnosti OLMA, a. s.).

Nejvyšší soud a podle něho nižší obecné soudy dlouhodobě rozhodují, že člen statutárního orgánu nesmí vykonávat činnost, která tomuto orgánu přísluší, v pracovněprávním vztahu. Souběžná pracovní smlouva je neplatná, s negativními finančními dopady zejména pro manažera.

Zákaz souběhu funkcí byl vytvořen judikaturou, není založen zákonem. Aktuální nález Ústavního soudu se proto z principiálních pozic zaměřuje na dosavadní argumentaci o spatřovaných důvodech neplatnosti a nastoluje otázky, které musí obecné soudy vyřešit.

Z pohledu pracovního práva neexistuje zákonný důvod, aby si smluvní strany nemohly ujednat režim zákoníku práce i pro výkon činnosti člena statutárního orgánu. Dosavadní argumentace soudů pomíjí účel právní úpravy a je rozporná. Není-li totiž činnost statutárního orgánu upravena zákoníkem práce, nemůže ani způsobovat neplatnost smluv o výkonu funkce.

Neobstojí ani obchodněprávní odůvodnění dosavadního rozhodování soudů, podle něhož povaha obchodních korporací brání podřízením výkonu činnosti statutárního orgánu zákoníku práce. Takový obecný odkaz je nedostačující, nepřesvědčivý, zasahuje právní jistotu a předvídatelnost práva.

Podle Ústavního soudu zákaz souběhu odebírá nebo snižuje standard ochrany členů statutárních orgánů, kterou mají zaměstnanci (tj. je zde možná výpověď bez uvedení důvodů, je možné propuštění v ochranné době, nevztahuje se na ně zákonné pojištění odpovědnosti zaměstnavatele). Ženy pak nemají nárok na mateřskou dovolenou, neexistuje garance návratu po jejím skončení příp. jsou další dopady, které negativně ovlivňují jejich setrvání ve vrcholných manažerských funkcích.

Dosavadní rozhodovací praxe tak porušuje ústavní zásadu, podle níž každý může činit, co není zákonem výslovně zakázáno a nikdo nesmí být nucen činit, co zákon neukládá, nerespektuje zásadu autonomie vůle stran a nedává přednost principu, že neplatnost smlouvy má být výjimkou, nikoliv zásadou. Obecné soudy se musí rovněž vypořádat s možnou diskriminací na základě pohlaví.

Uvedený nálezn je dalším významným a plnohodnotným příspěvkem do plodného dialogu mezi Ústavním a Nejvyšším soudem a jeho prostřednictvím s nižšími obecnými soudy.

Pozornosti odborné i širší veřejnosti jistě neujde další vývoj v této záležitosti. Budeme i za Vás sledovat, zda Nejvyšší soud zvedne hozenou pomyslnou rukavici a významně doplní svou dosavadní argumentaci anebo zda jde o konec zákazu souběhu funkcí.

Kontakty:

V případě jakýchkoliv dotazů se, prosím, obraťte na advokáty naší kanceláře Jaroslava Srba (jaroslav.srb@bapol.cz) nebo Radima Polanského (radim.polansky@bapol.cz).

**Balcar, Polanský & Spol. s.r.o.,
advokátní kancelář
Revoluční 15
110 00 Praha 1**

**Telefon: +420 251 009 111
Fax: +420 251 009 112
E-mail: office@bapol.cz
www.balcarpolansky.cz**